

Veileder til utfylling av erklæring ved opprettelse eller endring av vergemål

Det vises innledningsvis til Forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l. § 4.

Hensikten med legeerklæringen er å få informasjon om personens medisinske tilstand, personens behov for hjelp til å ivareta sine personlige og/eller økonomiske interesser og om personen forstår hva et vergemål er. Lege/sakkyndig skal ikke avgjøre spørsmålet om vergemål, men bidra med informasjon om personens medisinske tilstand og evnen til å forstå hva et samtykke til vergemål innebærer.

Til erklæringens punkt 1: Vurdering av tilstand

For å ha rett til verge må personen ha en medisinsk tilstand som nevnt i vergemålsloven § 20, som er gjengitt i skjemaet. Dette er en medisinsk vurdering, og følger vanlige medisinske kriterier. Det er den enkeltes faktiske hjelpebehov og totale situasjon, mer enn arten av den medisinske diagnosen, som er avgjørende for om det kan opprettes vergemål. Kriteriet «alvorlig svekket helbred» er ment å dekke alle former for alvorlig helsesvikt som kan medføre behov for vergemål. I tillegg er det viktig å få utfyllende opplysninger om den medisinske tilstanden. Særlig viktig er en beskrivelse av personens medisinske og kognitive evne til å ivareta egne personlige og/eller økonomiske forhold. Dette inkluderer informasjon om tilstanden er varig eller midlertidig. Det må fremgå hva legens/spesialistens vurderinger bygger på, om det er gjennomført samtale med og undersøkelse av personen, om personen er kjent fra før, ev. journalopplysninger, tidligere erklæringer og annen relevant informasjon. Dersom legen mener å ha dårlig grunnlag for vurderingen bes dette opplyst.

Til erklæringens punkt 2: Vurdering av årsakssammenheng og hjelpebehov

Det bes om en beskrivelse av hvilke handlinger, beslutninger og valg personen ev. har vanskelig for å foreta selv. En beskrivelse av personens bo- og livssituasjon er relevant, bl.a. med hensyn til hvilke valg og beslutninger vedkommende må håndtere, og omfanget av slike disposisjoner i dagliglivet. Det er også relevant om hjelpebehovet reduseres helt eller delvis ved behandling og/eller ved tilrettelegging eller andre tiltak. For enkelte personer kan funksjonsnivået variere over tid og mellom livsområder. Eventuelle variasjoner bør beskrives i erklæringen.

Når det gjelder årsakssammenheng mellom tilstanden som beskrevet i punkt 1 og behovet for hjelp, er det ønskelig med en beskrivelse av hvordan tilstanden påvirker personen og personens mulighet til selv å foreta aktuelle disposisjoner. Dersom legen oppfatter at behovet for verge skyldes andre forhold enn den medisinske tilstanden, som f.eks. språkvansker, negativ sosial kontroll, manglende vilje til å følge opp egne interesser, bes det om at legen opplyser om dette.

En verges rolle er å ivareta de økonomiske og/eller personlige interessene til personen med verge. Det vil si å hjelpe personen å ta valg og gjennomføre beslutninger personen ønsker, men ikke kan utføre selv. Vergen kan disponere økonomiske midler og fremme rettigheter for personen med verge, etter personens ønske. Vergen skal ikke ivareta omsorgsoppgaver. Dersom legen har en oppfatning om personen trenger en verge og hva en verge ev. kan bistå med, ber vi om at det gis informasjon om det.

Til erklæringens punkt 3: Vurdering av personens forståelse av vergemål og evne til å samtykke

Vergemål er et tilbud om hjelp til å ta valg og gjennomføre beslutninger personen selv ikke klarer. Det er normalt en fullt ut frivillig ordning. Personer som forstår hva et samtykke er, skal samtykke skriftlig til at vergemålet opprettes. Fratakelse av rettslig handleevne mot personen vilje kan likevel være aktuelt i noen tilfeller der en person utsetter interessene sine for vesentlig skade, se vergemålsloven § 22.

Dersom personen uttrykker et ønske om eller motstand mot å få en verge, ber vi om at det opplyses om dette. Spørsmålet her er ikke om legen mener personen trenger verge, som er behandlet under punkt 2, men om personen selv på noen måte gir uttrykk for synspunkter på et ev. vergemål. Hvis personen uttrykker hvem som ønskes som verge, ber vi om at det gis informasjon om det.

Statsforvalteren skal så langt det er mulig gjennomføre en samtale med personen før det opprettes vergemål. Hvis det er forhold ved helsetilstanden som tilsier at det ikke kan gjennomføres en samtale, ber vi om at det opplyses om hvilke forhold dette er.